

G E H E I M

ONENIGHEID IN HET PARTIJBESTUUR VAN DE CPN (juni 1957).

De verhouding tussen de leiding van de CPN en het verbondsbestuur van de EVC is in de laatste weken dermate verslechterd, dat thans van een duidelijke conflict-situatie kan worden gesproken. Als gevolg hiervan zijn ernstige meningsverschillen in het partijbestuur van de CPN aan de dag getreden. Als tegenover elkaar staande groepen komen hierbij naar voren enerzijds algemeen secretaris Paul de GROOT en leden van het dagelijks bestuur van de partij, anderzijds partijvoorzitter Gerben WAGENAAR en leidende figuren uit de EVC o.m. Bertus BRANDSEN en Frits REUTER.

Waar de achtergrond en de oorzaken van de thans in gang zijnde ontwikkeling eerder werden beschreven, wordt in het onderstaande slechts aandacht geschonken aan de feitelijke gang van zaken sinds begin mei 1957.

* Gezien de grote geslotenheid van de kring waarin de gebeurtenissen zich afspelen, dient enig voorbehoud te worden gemaakt ten aanzien van de volledige juistheid van het hieronder gestelde.

Partijbestuurszitting 13 mei 1957.

Op deze zitting is aan de orde gekomen een enige tijd daarvoor door het verbondsbestuur der EVC aan het partijbestuur van de CPN gezonden schrijven, waarin de EVC-leiding officieel protesteerde tegen de benoeming van EVC-bestuurder Frans Diaz BAUSTE (alias Frans BRANDSE) tot lid van het dagelijks bestuur van de CPN.

Het verbondsbestuur van de EVC had deze brief - waarin ook werd gewezen op de abnormale situatie, ontstaan door de directe bemoeienis van het dagelijks bestuur van de partij met de zaken van de EVC - verzonden in de verwachting dat deze tot ernstige verwickelingen in het partijbestuur van de CPN zou leiden. Deze verwachting werd bewaarheid want in de partijbestuurszitting bemoeide Paul de GROOT zich persoonlijk met de kwestie van de verhouding tussen partij en EVC en stelde hij zich achter het optreden van het dagelijks bestuur van de partij. EVC-secretaris Bertus BRANDSEN heeft naar aanleiding hiervan zelfs aanstalten gemaakt om de vergadering te verlaten doch is uiteindelijk op dit voornemen teruggekomen.

Voor zover bekend heeft deze partijbestuurszitting geresulteerd in het instellen - onder leiding van het partijbestuurslid, tevens lid van de dagelijkse leiding van het district Rotterdam, Siem GROENENDIJK - van een commissie, die belast werd met een onderzoek van de kwestie CPN-EVC.

Partijbestuurszitting 12, 13 en 14 juni 1957.

Mogelijk - zulks kon nog niet worden vastgesteld - naar aanleiding van het door de commissie GROENENDIJK uitgebrachte verslag, heeft EVC-secretaris Bertus BRANDSEN zich in deze zitting scherp gekeerd tegen het optreden van het dagelijks bestuur van de partij. Hij zou hierbij zelfs naar voren hebben gebracht het huidige dagelijks bestuur niet langer te erkennen, omdat de leden ervan de ervaring missen om over vakbondspolitieke zaken te oordelen en zij gespeend zijn van enig democratisch inzicht. Verder lanceerde Bertus BRANDSEN een aanval op Paul de GROOT, die hij verweet o.m. de partij en de vakbeweging een verkeerd standpunt te hebben opgedrongen ten aanzien van de tegenover de ondernemingsraden en de werkclassificatie in te nemen houding. Toen later het door partij en vakbeweging op De Groot's aanwijzingen ingenomen standpunt onjuist bleek, had De GROOT niet geschroomd anderen hiervoor verantwoordelijk te stellen en hen ernstig te kritiseren.

Bertus BRANDSEN verklaarde wel te kunnen begrijpen dat het in sommige opzichten noodzakelijk is de autoriteit van leidinggevende communisten te verzekeren. Maar hij meende dat dit niet mocht resulteren in een monddood maken van kameraden, die een afwijkende mening hebben, door hen van partijvijandigheid en een anti-leiding-stemming te beschuldigen.

De opmerkingen van BRANDSEN brachten de discussie in de persoonlijke sfeer, hetgeen er toe leidde dat over en weer harde verwijten werden geuit.

Achter Bertus BRANDSEN stelden zich partijvoorzitter Gerben WAGENAAR, de voorzitter van de EVC Frits REUTER, de voorzitster van de NVB Rie LIPS-ODINOT, de directeur van "De Waarheid" Cor GEUGJES en de EVC-bestuurder Freek MEIS. (De drie eerstgenoemden zijn allen lid van de Tweede Kamer van de Staten Generaal, Cor GEUGJES is lid van de Eerste Kamer.)

Cor GEUGJES zou tijdens dit gebeuren zelfs zijn ontslag als directeur van "De Waarheid" hebben aangeboden.

Paul de GROOT maakte hierop bekend er niet voor te zullen terugdeinzen Bertus BRANDSEN en degenen die zich achter hem stelden, uit de partij te royeren. BRANDSEN en WAGENAAR repliceerden hierop door naar voren te brengen dat een eventueel royeren weinig betekenis zou hebben omdat Paul de GROOT en de leden van het dagelijks bestuur onmogelijk staande kunnen houden dat zij alleen de partij vertegenwoordigen. BRANDSEN en WAGENAAR zouden in geval van royering het recht opeisen om de CPN voort te zetten. Bertus BRANDSEN merkte tenslotte nog op dat hij gesproken had in de wetenschap dat de gehele EVC achter hem stond.

Commentaar

Het is nog niet bekend waarin de partijbestuurszitting van 12, 13 en 14 juni, die in de loop van vrijdagmorgen 14 juni werd beëindigd, is uitgemond.

Oorspronkelijke berichten, dat tot een vorm van schorsing of tot een opzeggen van het vertrouwen ten aanzien van de partijbestuursleden, die zich tegenover Paul de GROOT en het dagelijks bestuur van de partij stelden was overgegaan, vonden tot op heden nog geen bevestiging. Het is niet uitgesloten dat door de betrokken groepen in het partijbestuur teneinde een openbaar worden van het conflict te voorkomen en de eenheid van de partij naar buiten te handhaven, een soort bestand is gesloten.

Van verschillende bij het conflict betrokken partijbestuurders is vastgesteld, dat zij na 14 juni 1957 hun openbare activiteiten normaal hebben voortgezet. Zo hield Gerben WAGENAAR een inleiding op de zaterdagmiddag 15 juni te Amsterdam in Felix Meritis gehouden partijconferentie over de komende verkiezingen voor de gemeenteraden en de provinciale staten. Op woensdag 19 juni was hij in de Tweede Kamer aanwezig. Frits REUTER vertegenwoordigde de EVC bij het van 16 tot 21 juni gehouden 31e congres van de Franse communistische vakcentrale, de CGT.

Er kan in de leiding van de CPN van een ernstige crisis-situatie worden gesproken, die mogelijk tot een breuk in de partij kan leiden. Anderzijds valt niet uit te sluiten dat men in het partijbestuur alsnog zal pogen tot een zeker vergelijk te komen. Van Paul de GROOT kan in dat geval verwacht worden dat hij zal trachten de "opstandigen" van nu in de loop van de tijd op andere gronden uit de partij te elimineren.

21 juni 1957.